

SHELDON

Μοντέλο Παρέμβασης
για την Έξυπνη Κινητοποίηση στη Μάθηση
για Μαθητές με Συναισθηματικές, Συμπεριφορικές & Μαθησιακές Δυσκολίες

Περιγραφή

ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ για μαθητές

INTELLECTUAL OUTPUT 2

Συγγραφέας:

Αδάμ Χαρβάτης, ψυχολόγος MSc Σχολικής Ψυχολογίας, PhD, αφηγηματικός θεραπευτής,
Επιστημονικός διευθυντής του Ινστιτούτου Αφηγηματικής Ψυχοθεραπείας

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Περιεχόμενα

1. ΘΕΩΡΙΑ	3
1.1. Εκπαιδευτική Θεωρία	3
1.2. Αφηγηματική Συμβουλευτική (και Γνωστική-Συμπεριφορική Θεραπεία) ενταγμένη στην Εκπαιδευτική εργασία.....	4
2. ΚΥΡΙΕΣ ΙΔΕΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	6
2.1. Βασικές αρχές δράσης στην παρέμβαση	6
3. ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ.....	8
4. ΜΕΡΟΣ 1: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ	9
4.1. Παρατηρώντας και καταγράφοντας πότε ο μαθητής τα πάει καλά στην τάξη	9
4.2. Ρωτώντας τους γονείς του μαθητή για τα "υπέροχα του παιδιού τους	9
4.3. Ρωτώντας τον ίδιο τον μαθητή για τα πράγματα που κάνει καλά.....	10
5. ΜΕΡΟΣ 2: ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ.....	15
5.1. Προπαρασκευαστική συζήτηση και πρώτη συνάντηση	17
6. ΜΕΡΟΣ 3: ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ	25
6.1. Κυκλοφορία πληροφοριών σε άλλους εκπαιδευτικούς και γονείς	25
6.2. Διατηρώντας τη σύνδεση και αναγνωρίζοντας τον μαθητή	25
6.3. Συναντήσεις παρακολούθησης.....	26
6.4. Συμβουλές και μοίρασμα του μαθητή (και του «αγαπημένου» του χαρακτήρα) προς άλλους μαθητές.....	31
7. ΜΕΡΟΣ 4: ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.....	33
8. ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ SHELDON	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Παρακολούθηση δύο λεπτών: Συνέπεια που παρέχεται με συνεργατικό τρόπο για μικρά προβλήματα.....	36
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : Πίνακας Δραστηριοτήτων και Φύλλων Εργασίας	38

Σημείωση: Για τη σύντομη Έκδοση του μοντέλου παρέμβασης SHELDON, δείτε το τελευταίο κεφάλαιο του παρόντος βιβλίου (κεφάλαιο 8)

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

---

1. ΘΕΩΡΙΑ

Αυτή είναι μια παρέμβαση που βασίζεται στον τρόπο συνέντευξης της αφηγηματικής θεραπείας (με κάποια γνωστικά - συμπεριφορικά στοιχεία επίσης).

Εμπνεύστηκε και χρησιμοποίησε πολλές ιδέες από το βιβλίο του Metcalf (2003) "Teaching towards solutions. Οι ιδέες σε αυτό το βιβλίο προέρχονται από την Επικεντρωμένη στις Λύσεις Συμβουλευτική (Solution-focused Counseling). Πήραμε κάποιες βασικές ιδέες και παρεμβάσεις από αυτό και τις μετατρέψαμε σε τρόπους της αφηγηματικής συμβουλευτικής. Η Αφηγηματική Συμβουλευτική και η Επικεντρωμένη στις Λύσεις Συμβουλευτική έχουν κοινές θεωρητικές βάσεις και πολλές πρακτικές που είναι σχεδόν ίδιες. Παρ'όλα αυτά, υπάρχουν σημαντικές διαφορές αναμεταξύ τους:

- Η Επικεντρωμένη στις Λύσεις Συμβουλευτική / κυρίως αφορά/ ασχολείται με τις πράξεις των ανθρώπων, ενώ η Αφηγηματική Συμβουλευτική ασχολείται τόσο με τις πράξεις όσο και με την αντίληψη της ταυτότητας των ανθρώπων.

- Η Αφηγηματική Συμβουλευτική εξωτερικεύει τα προβλήματα των ανθρώπων, ενώ η Επικεντρωμένη στις Λύσεις Συμβουλευτική ενδιαφέρεται κυρίως για τους στόχους των ανθρώπων και όχι για τρόπους περιγραφής προβλημάτων.

- Η Επικεντρωμένη στις Λύσεις Συμβουλευτική και η Αφηγηματική Συμβουλευτική έχουν πολλές παρόμοιες ιδέες αλλά και πολλές διαφορετικές ιδέες για το πώς θα αντιμετωπίσουμε την πιθανή επανενεργοποίηση των προβλημάτων (μετά από κάποιο χρονικό διάστημα βελτίωσης).

- Η Αφηγηματική Συμβουλευτική δίνει έμφαση σε πολλά διαφορετικά είδη μοιράσματος με άλλους ανθρώπους της πληροφορίας για την πρόοδο του ανθρώπου και κυκλοφορίας των γνώσεων για την αλλαγή σε άλλους ανθρώπους.

Αυτές ήταν και οι κύριες μετατροπές που έγιναν στις ιδέες του Metcalf στο παρόν μοντέλο παρέμβασης και που καθιστούν τελικά την Παρέμβαση Sheldon μια διαφορετική παρέμβαση. Επιπλέον, υπήρχαν πολλές επιπλέον ιδέες και παρεμβάσεις προερχόμενες από την αφηγηματική συμβουλευτική και σε μερικές περιπτώσεις οι Αφηγηματικές Ιδέες συνδυάστηκαν με ιδέες από τη Γνωστική - Συμπεριφορική Θεραπεία.

1.1. Εκπαιδευτική Θεωρία

Πολλοί μαθητές (στο πλαίσιο της ειδικής εκπαίδευσης ή στο πλαίσιο της κανονικής εκπαίδευσης) συναντούν συχνά δυσκολίες στη μάθηση. Αυτές οι δυσκολίες στη μάθηση, αν δεν αντιμετωπιστούν σωστά μπορεί να οδηγήσουν σε προβλήματα με τους τρόπους που ο μαθητής ενεργεί στην τάξη (π.χ. ενοχλήσεις στο μάθημα ή δεν συμμετέχει / ενεργεί παθητικά) ή ακόμα και σε δυσκολίες στις σχέσεις του ατόμου με άλλους μαθητές (π.χ. επιθετικότητα ή απομόνωση / θλίψη).

Υπάρχουν πολλοί τρόποι αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων.

Ένας τρόπος είναι να σκεφτεί κανείς ότι ο μαθητής έχει κάτι εσωτερικό που είναι κακό και πρέπει να ανακαλυφθεί και να διορθωθεί. Αυτό το "κακό" πράγμα συχνά θεωρείται ως ένα χαρακτηριστικό προσωπικότητας, κάτι που είναι μέσα στο παιδί, ένα προσωπικό χαρακτηριστικό. Αυτό το είδος εξήγησης συνήθως δημιουργεί αυτοεκπληρούμενες προφητείες και αναπαράγει τα προβλήματα για τον μαθητή, το μάθημα και τους άλλους ανθρώπους.

Ένας άλλος τρόπος να σκεφτεί κανείς για το μαθητή είναι να σκεφτεί ότι έχει παγιδευτεί σε μια περιγραφή του εαυτού του ως ανίκανο. Ο μαθητής γνωρίζει και ζει μια ιστορία για τον εαυτό του, στην οποία έχει αναγνωρίσει τον εαυτό του ή έχει αναγνωριστεί ως μη ικανός να χειριστεί τις δυσκολίες μάθησης όσον αφορά στις σχεσιακές καταστάσεις. Αυτή η αυτο-αντίληψη συνήθως παράγεται και αναπαράγεται από το περιβάλλον του μαθητή (συμπεριλαμβανομένων δασκάλων, οικογένειας και άλλων μαθητών). Αν σκεφτούμε με αυτόν τον τρόπο τις δυσκολίες του μαθητή, τότε αναγνωρίζουμε ως πρόβλημα όχι τον μαθητή αλλά τον τρόπο που γίνεται αντιληπτός στο πλαίσιο των σχέσεων του/της.

Σε αυτή την περίπτωση αναλαμβάνουμε την ευθύνη να αλλάξουμε την αντίληψή μας, τον τρόπο σύνδεσής μας με τον μαθητή και τον τρόπο επικοινωνίας μας μαζί του.

Ο δάσκαλος μπορεί να έχει κατά νου τα εξής:

1. ΑΛΛΑΓΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΑΣΚΑΛΟ. Η ιστορία του μαθητή που έχει φτωχή μάθηση ή έχει δυσκολίες στον τρόπο που ενεργεί και σχετίζεται είναι μόνο μια ιστορία στη ζωή του. Υπάρχουν επίσης και άλλες περιπτώσεις, περιστατικά και γεγονότα στη ζωή του, στα οποία παρουσιάζει ικανότητες, αξίες και γνώσεις πέρα από την κυρίαρχη ιστορία και περιγραφή του παιδιού. Ο δάσκαλος αναλαμβάνει την ευθύνη να παρατηρεί αυτές τις στιγμές στη ζωή του παιδιού, να αναζητά περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό το είδος των στιγμών και να προσπαθήσει να επεκτείνει την εναλλακτική αντίληψη του παιδιού στο παρόν και στο μέλλον.
2. ΑΛΛΑΓΗ / ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ. Ο δάσκαλος αναλαμβάνει την ευθύνη να δημιουργήσει μια κατάσταση όπου δείχνει ενδιαφέρον και φροντίδα για τον μαθητή. Αυτό δεν σημαίνει πολύ μεγάλο χρόνο από την πλευρά του δασκάλου, αλλά σημαίνει κάποιο χρόνο για α) να δείξει εκτίμηση για τον μαθητή και για αυτό που ο μαθητής κάνει ήδη καλά, β) να μιλάει με τον μαθητή για τις δυσκολίες και τους στόχους του και να τον ρωτάει για το τι μπορεί να κάνει ο ίδιος ο δάσκαλος μαζί με τον μαθητή και γ) να παρ-ακολουθεί τη συνομιλία που κάνει ο δάσκαλος με τον μαθητή με ενθαρρυντικό και ευγνώμονα τρόπο.

Ο μαθητής που βλέπει ενδιαφέρον και φροντίδα από τον δάσκαλο παίρνει ένα μεγάλο μήνυμα εκτίμησης και αποσπάται πιο εύκολα από την προβληματική ταυτότητα στην οποία έχει κολλήσει. Ο δάσκαλος δίνει ένα ισχυρό μήνυμα "σε εκτιμώ, νοιάζομαι για σένα, πιστεύω ότι μπορείς να τα καταφέρεις" και ο μαθητής γίνεται σχεδόν "υποχρεωμένος" να συμμορφώνεται με τον νέο τρόπο που γίνεται ορατός. Αυτό το ισχυρό μήνυμα μπορεί να δοθεί στον μαθητή, ακόμη και με (ή ακόμα καλύτερα μετά από) πειθαρχικά μέτρα που μπορεί να έχουν εφαρμοστεί για να σταματήσουν τις διασπαστικές ενέργειες του μαθητή.

Προτείνουμε παρακάτω συγκεκριμένους τρόπους για να το κάνει αυτό ο δάσκαλος (να αλλάξει την αντίληψή του για το μαθητή και να ενισχύσει τη σύνδεσή του με τον μαθητή).

1.2. Αφηγηματική Συμβουλευτική (και Γνωστική-Συμπεριφορική Θεραπεία) ενταγμένη στην Εκπαιδευτική εργασία

Η αφηγηματική θεραπεία πιστεύει ότι "Το πρόσωπο είναι το πρόσωπο και το πρόβλημα είναι το πρόβλημα" (M. White). Δηλαδή στην Αφηγηματική Θεραπεία διαχωρίζουμε το πρόβλημα από το άτομο, πιστεύοντας ότι το πρόβλημα παράγεται και αναπαράγεται μέσα σε ένα κοινωνικό, πολιτισμικό πλαίσιο και ότι το άτομο μπορεί να επιλέξει μεταξύ της προβληματικής ιστορίας και άλλων εναλλακτικών ιστοριών στη ζωή του. Η ταυτότητα ενός ατόμου είναι ρευστή και κατασκευάζεται κατά τη διάρκεια των συνομιλιών που έχει με τον εαυτό του και άλλους.

Στην συνέντευξη Αφηγηματικής Θεραπείας εξωτερικεύουμε τα προβλήματα στη ζωή ενός προσώπου. Χρησιμοποιούμε Ονόματα για τα Προβλήματα που κάνουν ένα άτομο να ξεχωρίσει τον εαυτό του από το πρόβλημα και να διερευνήσει τα αποτελέσματα του προβλήματος στη ζωή του. Το πρόσωπο αξιολογεί αυτά τα αποτελέσματα και δικαιολογεί αυτές τις αξιολογήσεις σύμφωνα με τις προθέσεις του στη ζωή, τις αξίες, τις ελπίδες και τα όνειρα για τη ζωή του. Με αυτό τον τρόπο το πρόσωπο μπορεί να καταλάβει ότι η ζωή του δεν κυριαρχείται μόνο από το πρόβλημα αλλά ότι υπάρχουν και άλλα μέρη της ζωής του που δεν ταιριάζουν με την προβληματική ιστορία.

Σε μια δεύτερη φάση συζητάμε με το πρόσωπο για τις φορές που το πρόβλημα δεν καταφέρνει να ελέγξει τη ζωή του, ώστε να ανακαλύψουμε περισσότερα για το πώς αυτός / αυτή καταφέρνει να το κάνει αυτό και για τις προθέσεις/αξίες/ελπίδες/όνειρα του ατόμου, ικανότητες και Γνώσεις που βρίσκονται πίσω από αυτά τα διαφορετικά γεγονότα. Αυτά τα γεγονότα ονομάζονται "μοναδικές εκβάσεις" ή "λαμπερές στιγμές". Μπορούμε επίσης να ρωτήσουμε για περισσότερες ιστορίες για το πώς οι προθέσεις/αξίες/ελπίδες, τα όνειρα, οι ικανότητες και οι γνώσεις του προσώπου έχουν εκδηλωθεί στη ζωή του σε περιοχές εκτός αυτών που εκδηλώνεται το πρόβλημα (πχ. Αν έχουμε καταλάβει ότι ένα παιδί χρησιμοποιεί την Επιμονή όταν καταφέρνει να ξεπεράσει την Απροσεξία στην παρακολούθηση των μαθημάτων, μπορεί να μας ενδιαφέρει να ακούσουμε ή να ζητήσουμε περισσότερες ιστορίες από τη ζωή του, στις οποίες χρησιμοποιεί την Επιμονή. Έτσι μπορούμε να μάθουμε για μια ιστορία για την Επιμονή και το Θάρρος που έδειξε η μαθήτριά όταν έμαθε να ιππεύει το αγαπημένο της άλογο).

Σε μια τρίτη φάση καλούμε το πρόσωπο να φανταστεί ένα μέλλον στο οποίο χρησιμοποιεί τους τρόπους, τις προθέσεις, τις ικανότητες και τις Γνώσεις που έχει ανακαλύψει προηγουμένως. Καλούμε το πρόσωπο να φανταστεί ότι χρησιμοποιεί όλες αυτές τις ποιότητες για να αντεπεξέλθει περισσότερο στο πρόβλημα και να προχωρήσει προς τις προτιμώμενες κατευθύνσεις της ζωής του και να βρει νέους τρόπους αντιμετώπισης των δυσκολιών. Καλούμε το πρόσωπο να φανταστεί και να σχεδιάσει μελλοντικές λαμπερές στιγμές / δυνατότητες.

Σε μια τέταρτη φάση ρωτάμε το πρόσωπο για πιθανές ενέργειες που μπορούν να ληφθούν έτσι ώστε η εναλλακτική ταυτότητα που ανακαλύπτει, δημιουργεί και ενισχύει να μπορεί να κυκλοφορήσει σε άλλους ανθρώπους. Ρωτάμε για πιθανές δράσεις που μπορούν να κάνουν τις νέες εξελίξεις στη ζωή του ατόμου γνωστές σε ένα μεγαλύτερο και σημαντικό ακροατήριο. Αυτό γίνεται επειδή στην Αφηγηματική Θεραπεία, πιστεύουμε ότι η κατασκευή της ταυτότητας είναι ένα κοινωνικό επίτευγμα, γίνεται στο πλαίσιο κοινωνικών συζητήσεων και όχι στα απομονωμένα μυαλά των ανθρώπων.

Στην παρέμβαση και στα ερωτηματολόγια που ακολουθούν, απλουστεύουμε τις αφηγηματικές πρακτικές και ενσωματώνουμε επίσης στοιχεία από προσανατολισμένα-σε-λύσεις και γνωστικά-συμπεριφορικά ερωτήματα. Επομένως α) συζητάμε επίσης με το μαθητή για τους σκοπούς του που έρχονται σε αντίθεση με το πρόβλημα και ζητάμε να αξιολογήσει την πρόδοό του και β) ρωτάμε το μαθητή για σκέψεις> συναισθήματα> δράσεις που υπάρχουν όταν το πρόβλημα είναι παρόν (ιστορία του προβλήματος) αλλά και για σκέψεις> συναισθήματα>δράσεις που εμφανίζονται όταν ο μαθητής κατορθώνει να περιορίσει, να αναβάλει ή ακόμα και να ξεπεράσει το πρόβλημα ή κάποια από τα αποτελέσματά του (εναλλακτική / προτιμώμενη ιστορία).

Προτείνουμε μια σειρά δράσεων που μπορεί να αναλάβει ο δάσκαλος ώστε να βοηθήσει τον μαθητή με δυσκολίες να πετύχει να έχει στο σχολείο μια θετική ταυτότητα για τον εαυτό του.

2. ΚΥΡΙΕΣ ΙΔΕΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η παρέμβαση που περιγράφεται παρακάτω είναι μια παρέμβαση που μπορεί να αναλάβει ο ίδιος ο δάσκαλος, μια ομάδα δασκάλων ή ένας σύμβουλος με τη συνεργασία δασκάλου(ων). Περιγράφει έναν διαφορετικό τρόπο συζήτησης με τον μαθητή με Συναισθηματικές, Συμπεριφορικές ή Μαθησιακές Δυσκολίες (ΣΣΜΔ). Σε αυτό τον διαφορετικό τρόπο συζήτησης, προσπαθούμε να συμπεριλάβουμε όσο το δυνατόν περισσότερους ενδιαφερόμενους.

2.1. Βασικές αρχές δράσης στην παρέμβαση

Στην παιδαγωγική θεωρία που περιγράφηκε παραπάνω, μιλήσαμε για κάποιες βασικές παιδαγωγικές ιδέες που καθοδήγησαν την παρέμβασή μας.

1. Ο μαθητής με ΣΣΜΔ (συναισθηματικές, συμπεριφορικές και μαθησιακές δυσκολίες) έχει εγκλωβιστεί σε μια περιγραφή του που είναι φτωχή / περιορισμένη και περιοριστική και χρειαζόμαστε να βοηθήσουμε να διατυπωθούν και να αναπτυχθούν εναλλακτικές ιστορίες της ζωής του που θα τον βοηθήσουν να αντιμετωπίσει ή να δια-λύσει τα προβλήματα.
2. Τα παραπάνω μπορούν να γίνουν με α) την αλλαγή του τρόπου με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο μαθητή από τον δάσκαλο και το περιβάλλον του μαθητή γενικότερα (άλλοι δάσκαλοι και γονείς) και β) με την αλλαγή/ενίσχυση της σύνδεσης του μαθητή με τον δάσκαλο (και άλλους δασκάλους, μαθητές και γονείς)

Αυτή είναι μια συλλογική προσπάθεια του δασκάλου και του μαθητή (στην οποία προσπαθούμε να συμπεριλάβουμε όσους περισσότερους ενδιαφερόμενους μπορούμε). ΔΕΝ είναι μια προσπάθεια να αναγκαστεί ο μαθητής να συμμορφωθεί ή να επιβληθούν οι δικές μας ιδέες για το τι πρέπει να γίνει. Γινόμαστε συνεργάτες που προσπαθούν να δουν τι μπορεί να κάνει ο καθένας για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες. Αυτή η στάση μη-επιβολής είναι που δημιουργεί την ευκαιρία για ένα διαφορετικό είδος σύνδεσης του μαθητή με τους δασκάλους, άλλους μαθητές και γονείς.

Επομένως, τα παρακάτω είναι μερικές βασικές πρακτικές αρχές δράσης/συζήτησης με τον μαθητή.

1. **Θέλουμε να βοηθήσουμε το μαθητή να αρθρώσει τις ιδέες του/της για το σχολείο, τα μαθήματα, τις δυσκολίες και τα καλά πράγματα και για τους τρόπους που αυτός/αυτή ξεπερνά τα προβλήματα και μπορεί να συνεχίσει την αντιμετώπισή τους.** Ο σκοπός δεν είναι να γίνει μια διάγνωση του μαθητή, αλλά να τον βοηθήσει να επεξεργαστεί τη ζωή του/της και να πάρει τις αποφάσεις του/της. Η συζήτηση είναι μια συνεργατική προσπάθεια στην οποία οι λέξεις και οι ιδέες του μαθητή έχουν προτεραιότητα. Η προτιμώμενη ιστορία για τον μαθητή που ανέρχεται μέσα από αυτή τη διαδικασία, προτιμάται από τον μαθητή και είναι σημαντικό να το έχουμε αυτό στο μυαλό και να μην προσπαθούμε να επιβάλλουμε τις δικές μας προτιμώμενες ιδέες και φιλοδοξίες μας σε αυτούς.
2. **Αναλαμβάνουμε την ευθύνη να βοηθήσουμε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για να βοηθηθεί ο μαθητής να πετύχει.** Η κύρια νοοτροπία της συζήτησης είναι: "Ας δούμε τι μπορούμε να κάνουμε εσύ και εγώ για να βοηθηθείς να πετύχεις". Ο μαθητής και ο/οι δάσκαλος/οι προσπαθούν να είναι συνεργάτες για έναν κοινό στόχο.

**ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ.
ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.**

3. ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Υπάρχουν 3 κύρια μέρη στην παρέμβαση

A. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

- Παρατηρώντας και καταγράφοντας πότε ο μαθητής τα πάει καλά στην τάξη
- Ρωτώντας τους γονείς του μαθητή για τα "υπέροχα" του παιδιού τους
- Ρωτώντας τον ίδιο τον μαθητή για τα πράγματα που κάνει καλά

B. ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ για:

- Δυσκολίες και στόχους του
- Λαμπερές στιγμές
- Μελλοντικές λαμπερές στιγμές / μελλοντικές δυνατότητες

Γ. ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

- Κυκλοφορώντας πληροφορίες σχετικά με διαφορετικές δράσεις και περιγραφές του μαθητή σε άλλους ενδιαφερόμενους.
- Διατηρώντας τη Σύνδεση και αναγνωρίζοντας το μαθητή
- Συναντήσεις παρακολούθησης
- Συμβουλές του μαθητή (και του "αγαπημένου" του χαρακτήρα) για άλλους μαθητές

Η γνώση της ταυτότητας του μαθητή εκτός του προβλήματος (A) θα μας δώσει στοιχεία σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των δυσκολιών στο σχολείο και τα μαθήματα και τη δημιουργία μελλοντικών θετικών δυνατοτήτων (B). Όταν, σε κάποιο βαθμό, έχουμε διαχειριστεί τις δυσκολίες και έχουν γίνει αντιληπτές νέες δυνατότητες του μαθητή μας, τότε η αποστολή μας θα είναι να υποστηρίξουμε αυτές τις νέες δράσεις από το μαθητή και τις νέες περιγραφές του για τον εαυτό του (C) .

4. ΜΕΡΟΣ 1: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Σε αυτή την παρέμβαση πιστεύουμε ότι ο μαθητής με δυσκολίες δεν είναι το πρόβλημα. Πιστεύουμε ότι είναι παγιδευμένος σε μια προβληματική ιστορία και ότι υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις, γεγονότα και συμβάντα που δημιουργούν μια διαφορετική ιστορία γι' αυτόν. Αυτή η ιστορία είναι μια ιστορία που θέλουμε να διερευνήσουμε μαζί με τον μαθητή, να τον ρωτήσουμε για την προτιμώμενη ιστορία στη ζωή του και να επεκτείνουμε αυτή την προτιμώμενη ιστορία.

Ο ίδιος ο δάσκαλος ή/και ένας σύμβουλος που βοηθά, μπορεί να διερευνήσει την ταυτότητα του μαθητή εκτός του προβλήματος με πολλούς τρόπους.

1. Παρατηρώντας και καταγράφοντας πότε ο μαθητής τα πάει καλά στην τάξη
2. Ρωτώντας τους γονείς του μαθητή για τα "υπέροχα" του παιδιού τους
3. Ρωτώντας τον ίδιο τον μαθητή για τα πράγματα που κάνει καλά

Ο πρώτος τρόπος (παρατήρηση και καταγραφή όταν ο μαθητής τα πάει καλά στην τάξη) είναι μια πολύ σημαντική δραστηριότητα στην οποία πρέπει να εμπλακεί ο δάσκαλος. Για κάποιο διάστημα ο δάσκαλος πρέπει να αφήσει στην άκρη την απογοήτευση και ίσως το θυμό για την έλλειψη συνεργασίας του μαθητή και να επικεντρωθεί σε αυτό που πηγαίνει καλά, ακόμη και ελάχιστα με τον μαθητή. Οι παρατηρήσεις του δασκάλου θα είναι πολύ σημαντικές στη συζήτηση που θα έχει αργότερα ο δάσκαλος με τον μαθητή. Αυτή η συζήτηση θα είναι η ευκαιρία για τον δάσκαλο να δείξει στον μαθητή ότι πιστεύει κάτι διαφορετικό γι' αυτόν από αυτό που η κυρίαρχη προβληματική ιστορία θέλει να πιστεύει για τον εαυτό του.

Ο δεύτερος τρόπος είναι ένας καλός τρόπος για να ξεκινήσετε τη συμμετοχή και των γονέων στην παρέμβαση.

Ο τρίτος τρόπος είναι μια προετοιμασία για την ίδια την παρέμβαση, η οποία μπορεί να γίνει από το δάσκαλο/σύμβουλο (με την παρουσία του δασκάλου) ή να παραλειφθεί, δεδομένου ότι θα υπάρχει χρόνος να συζητηθούν αυτά τα πράγματα στην πρώτη συζήτηση που θα έχει ο δάσκαλος με τους μαθητές.

4.1. Παρατηρώντας και καταγράφοντας πότε ο μαθητής τα πάει καλά στην τάξη

Μετά τα μαθήματα πάρτε κάποιο χρόνο για να συμπληρώσετε το παρακάτω «Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου» (βλέπε Δραστηριότητα 1)

4.2. Ρωτώντας τους γονείς του μαθητή για τα "υπέροχα του παιδιού τους

Χρησιμοποιήστε την παρακάτω γραμμή ερωτήσεων σε μια γρήγορη τηλεφωνική κλήση ή σε μια συνάντηση με τους γονείς του παιδιού (βλ. Δραστηριότητα 2) .

4.3. Ρωτώντας τον ίδιο τον μαθητή για τα πράγματα που κάνει καλά

Χρησιμοποιήστε την ακόλουθη βιωματική άσκηση ως άσκηση ομαδοποίησης/σύνδεσης για όλους τους μαθητές της τάξης σας (βλ. Δραστηριότητα 3α). Θα συγκεντρώσετε πληροφορίες για όλους τους μαθητές στην τάξη σας αλλά και για τον μαθητή για τον οποίο θέλετε να κάνετε την παρέμβαση.

Αυτές οι ερωτήσεις ενδυναμώνουν το πρόσωπο επειδή το πρόσωπο βλέπει τον εαυτό του ως κάτι μεγαλύτερο από αυτό που το πρόβλημα θέλει να τον βλέπει. Παρέχουν επίσης πληροφορίες σχετικά με τις ποιότητες και την υποστήριξη που έχει το πρόσωπο. Αυτές οι ποιότητες και τα μέσα υποστήριξης μπορεί να είναι χρήσιμα για την αντιμετώπιση των δυσκολιών (όταν θα συζητήσουμε τις Μελλοντικές Λαμπερές στιγμές/Μελλοντικές Δυνατότητες).

Ένα άλλο πράγμα που κάνουν αυτές οι ερωτήσεις είναι ότι δίνουν σημαντικές πληροφορίες για το τι του αρέσει και για τα ενδιαφέροντα του μαθητή. Αυτές είναι σημαντικές πληροφορίες που ο δάσκαλος μπορεί να ενσωματώσει στο περιεχόμενο των μαθημάτων που κάνει για να κεντρίσει το ενδιαφέρον και την περιέργεια του μαθητή.

Αν δεν έχετε χρόνο να κάνετε τη βιωματική άσκηση με όλη την τάξη, ίσως θελήσετε να χρησιμοποιήσετε τις ερωτήσεις της Δραστηριότητας Μέρος Β σε μια μικρή συζήτηση με τον μαθητή για τον οποίο θέλετε να κάνετε την παρέμβαση (βλ. Δραστηριότητα 3β). Μπορείτε να συμπεριλάβετε σε αυτή τη συζήτηση ορισμένες από τις παρατηρήσεις σας από το Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου (Δραστηριότητα 1). Μπορείτε να πείτε για παράδειγμα:

Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου" και πείτε κάτι σαν:

"Έχω παρατηρήσει ότι όταν εγώ..... (πείτε τι κάνατε), εσύ μπόρεσες να ... .. (πείτε τι έγινε πιο δυνατό για τον μαθητή). Είναι σωστή η παρατήρησή μου; Ποιες ικανότητες/ποιότητες (νομίζεις) πως θα είχε αναγνωρίσει ο αγαπημένος σου χαρακτήρας ότι είχες στην περίπτωση αυτή;"

Δραστηριότητα 1**ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ**

Όνομα μαθητή _____ Όνομα δασκάλου _____

Μάθημα _____ Ημερομηνία και ώρα _____

Καταγράψτε τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχε ο μαθητής ή τα πήγε καλά. Καταγράψτε το τι κάνει ο σπουδαστής προκειμένου να θεωρηθεί ότι συμμετέχει ή τα πάει καλά. Αξιολογήστε την πρόοδο του μαθητή σε μια κλίμακα από 1 έως 10 (1 = δεν τα πάει καλά, 10 = τα πάει τέλεια)

1.

- Δραστηριότητα στην τάξη _____

- Απόδοση του μαθητή (τι έκανε) _____

- Μέθοδος διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκε _____

- Αξιολόγηση _____

- Ποιες είναι οι ποιότητες που φαίνεται να έχει ο μαθητής σε αυτές τις στιγμές _____

2.

- Δραστηριότητα στην τάξη _____

- Απόδοση του μαθητή (τι έκανε) _____

- Μέθοδος διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκε _____

- Αξιολόγηση _____

- Ποιες είναι οι ποιότητες που φαίνεται να έχει ο μαθητής σε αυτές τις στιγμές _____

Συνεχίστε στην επόμενη σελίδα αν υπάρχουν περισσότερες δραστηριότητες στις οποίες ο μαθητής πήγε καλά

Δραστηριότητα 2

ΕΡΕΥΝΑ ΓΟΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΕΡΟΧΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Γειά σας κύριε / κυρία _____ . Σας καλώ γιατί θέλω να βρω νέους τρόπους για να συνδεθώ με τους μαθητές μου, για να μπορέσω να τους ενθαρρύνω και να τους παρακινήσω να τα πάνε καλύτερα στην τάξη μου (από την άποψη της συμπεριφοράς και από την άποψη της επίτευξής τους στα μαθήματα). Ξέρω ότι υπήρξαν κάποιες άλλες φορές που έχουμε μιλήσει πολύ για τα προβλήματα που έχει η Μαρία. Αλλά αυτή τη φορά θα ήθελα να σας ρωτήσω για κάποιες πληροφορίες σχετικά με το τι είναι υπέροχο στη Μαρία. Θα ήθελα να συνεργαστώ μαζί σας και τη Μαρία ενάντια στο πρόβλημα. Και πριν γίνει αυτό θα ήταν καλό για μένα να ξέρω ποια είναι τα υπέροχα της Μαρίας. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε όλοι να δούμε ποια είναι τα πράγματα που της πηγαίνουν και να εξετάσουμε πώς να τα βάλουμε ενάντια στο πρόβλημα. Είναι εντάξει αν σας κάνω κάποια ερώτηση σχετικά με αυτό;"

2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΕΡΟΧΑ

Συνεχίστε με ερωτήσεις όπως οι επόμενες:

- Αναρωτιέμαι αν θα μπορούσατε να με εισαγάγατε στα υπέροχα της κόρης σας - εκείνα τα δώρα που ξεχωρίζουν σε αυτήν ... τις ποιότητες που μπορεί να εκτιμούν οι άλλοι ... αυτές τις αρετές που θα μπορούσα να φτάσω να θαυμάζω καθώς τη γνωρίζω περισσότερο
- Τι είναι σχετικό με την κόρη σου που σου υπενθυμίζει ότι είσαι μια θαυμάσια μητέρα;
- Τι είναι σχετικό με το γιο σου που θα σου έδινε την ώθηση να καυχηθείς γι 'αυτόν όταν βγαίνεις έξω κοινωνικά με φίλους;
- Υπάρχει κάτι σχετικό με το γιο σου, που όταν έρχεται κατά νου, σου ζεσταίνει την καρδιά στη διάρκεια του ταξιδιού;
- Υπάρχει κάτι σχετικό με την κόρη σου που είναι σαν ένα όνειρο που έγινε πραγματικότητα;
- Τι είναι σε σχέση με κόρη σου που σου αρέσει τόσο πολύ που δεν θα ήθελες να το αλλάξεις;

(Οι ερωτήσεις είναι από το: "Marsten, Epston & Markham (2016) Narrative Therapy in Wonderland. New York & London: Norton Company)

3. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΟΥΝ ΤΑ ΥΠΕΡΟΧΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

"Μπορείτε να μου πείτε μια δυο ιστορίες που θα με βοηθήσουν να καταλάβω τι εννοείτε όταν λέτε ότι είναι δίκαιη;"

4. ΖΗΤΗΣΤΕ ΑΔΕΙΑ ΓΙΑ ΜΟΙΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

"Σας ευχαριστώ πολύ, κυρία _____ . Είναι εντάξει μαζί σας αν μοιραστώ με τον γιο σας τις αντιλήψεις σας για αυτόν και τις ιστορίες γι 'αυτόν που μοιραστήκατε μαζί μου σε μια συζήτηση που θα έχω μαζί του σε λίγες μέρες; Όπως σας είπα, θέλω να βρω μια καλή βάση για να συνεργαστώ μαζί του"

Δραστηριότητα 3α

**ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗΝ ΤΑΞΗ:
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
(Τα πράγματα που κάνω καλά και ο ήρωάς μου)**

ΜΕΡΟΣ Α.

- Ζητήστε από τα παιδιά να απαντήσουν γραπτώς στο παρακάτω ερωτηματολόγιο** και στη συνέχεια να μοιραστούν σε ζεύγη τις απαντήσεις τους και να μιλήσουν γι' αυτές. Ερωτήσεις για όλη την τάξη:
  - Ποια είναι τα πράγματα που σου αρέσουν γενικά ή που σε ενδιαφέρουν;
  - Ποια είναι μερικά από τα πράγματα που σου αρέσουν να κάνεις;
  - Ποια είναι μερικά από τα πράγματα στα οποία είσαι καλός;
  - Ποια είναι μερικά από τα πράγματα που οι γονείς σου ή άλλα άτομα που σου αρέσουν ή αγαπάς εκτιμούν σχετικά με εσένα;
- Σχεδιάσε μια εικόνα με μια ιστορία** στην οποία κάνεις κάτι που σε ενδιαφέρει ή σου αρέσει ή στο οποίο είσαι καλός ή που άλλοι άνθρωποι εκτιμούν σε σένα.
- Σε ζευγάρια δείτε τις εικόνες και μιλήστε για**
  - Ποιες μπορεί να είναι οι ικανότητες που χρησιμοποίησες σε αυτά τα πράγματα που σου αρέσουν ή στα οποία είσαι καλός;
  - Πώς νομίζεις ότι σε βλέπουν άλλα άτομα όταν κάνεις όλα αυτά τα πράγματα; Τι εκτιμούν σε εσένα;
 Γράψτε τις απαντήσεις σας στις ζωγραφιές ή στην πίσω σελίδα των εικόνων. Παρουσιάστε τις φωτογραφίες και μετά συζήτηση για όλη την τάξη

ΜΕΡΟΣ Β.

- Σε ζευγάρια μιλήστε για τον αγαπημένο σας χαρακτήρα και σχεδιάζετε μια εικόνα του/της.**
Ερωτήματα προς εξέταση:
Ποιος είναι ο αγαπημένος σου χαρακτήρας (από κινούμενα σχέδια, βιβλία, επιστήμες, ταινίες) ή το αγαπημένο σου κατοικίδιο / ζώο; Γιατί σου αρέσουν? Τι σου αρέσει σε αυτά; Ποιες είναι οι ποιότητες αυτού του χαρακτήρα*¹ που σου αρέσει;
Γράψτε στη ζωγραφιά μερικές από τις απαντήσεις σας στις παραπάνω ερωτήσεις.
- Σε ζευγάρια μιλήστε και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις σχετικά με το τι από εσένα αρέσει στον (αγαπημένο σου) χαρακτήρα.**
Ερωτήματα προς εξέταση:
Τι νομίζεις ότι αρέσει σε αυτό τον χαρακτήρα* από εσένα ή θα του άρεσε σε σένα, αν είχε την ευκαιρία να σε γνωρίσει; Ποιες είναι οι ποιότητές σου που θα άρεσαν σε αυτό το χαρακτήρα; Πες μου περισσότερα σχετικά με αυτές τις ποιότητες και μερικές ιστορίες για αυτές.
Κάνε μια φούσκα πάνω από το κεφάλι του αγαπημένου σου χαρακτήρα στην οποία ο αγαπημένος σου χαρακτήρας λέει τι της/του αρέσει σε εσένα.

¹ Όταν υπάρχει ένα αστέρι στη λέξη χαρακτήρας, χρησιμοποιήστε το όνομα του χαρακτήρα που διάλεξε ο μαθητής

Δραστηριότητα 3β

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ:

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

(Τα πράγματα που κάνω καλά και ο ήρωάς μου)

- 1. Μπορείτε να μιλήσετε με τον μαθητή για τον αγαπημένο του χαρακτήρα και να του ζητήσετε να ζωγραφίσει μια εικόνα του/της.**

Ερωτήματα προς εξέταση:

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου χαρακτήρας (από κινούμενα σχέδια, βιβλία, επιστήμες, ταινίες) ή το αγαπημένο σου κατοικίδιο / ζώο; Γιατί σου αρέσουν; Τι σου αρέσει σε αυτά; Ποιες είναι οι ποιότητες αυτού του χαρακτήρα*² που σου αρέσουν;

Γράψε στη ζωγραφιά μερικές από τις απαντήσεις σου στις παραπάνω ερωτήσεις.

- 2. Ρωτήστε τον μαθητή για το τι εκτιμά ο αγαπημένος του/της χαρακτήρας σε αυτόν/ήν.**

Ερωτήματα προς εξέταση:

Τι από εσένα νομίζεις ότι αρέσει σε αυτό τον χαρακτήρα* ή θα του άρεσε, αν είχε την ευκαιρία να σε γνωρίσει; Ποιες είναι οι δικές σου ποιότητες που θα άρεσαν σε αυτό τον χαρακτήρα; Πες μου περισσότερα σχετικά με αυτές τις ποιότητες και μερικές ιστορίες σχετικά με αυτές.

Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου" και πείτε κάτι σαν: "Έχω παρατηρήσει ότι όταν εγώ..... (πείτε τι κάνατε), εσύ μπόρεσες να ... .. (πείτε τι ήταν πιο δυνατό για τον μαθητή). Είναι σωστή η παρατήρησή μου; Ποιες ικανότητες/ποιότητες (νομίζεις) ότι θα είχε αναγνωρίσει ο αγαπημένος σου χαρακτήρας ότι είχες στην περίπτωση αυτή; "

Ζητήστε από το μαθητή να κάνει μια φούσκα πάνω από το κεφάλι του αγαπημένου του χαρακτήρα με την οποία ο αγαπημένος του χαρακτήρας λέει τι της/του αρέσει στο μαθητή.

² Όταν υπάρχει ένα αστέρι στη λέξη χαρακτήρας, χρησιμοποιήστε το όνομα του χαρακτήρα που διάλεξε ο μαθητής

5. ΜΕΡΟΣ 2: ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ

Οι παρακάτω οδηγίες για συνεργατική συζήτηση με μαθητές για την αντιμετώπιση προβλημάτων έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε η συζήτηση να μην απαιτεί πολύ χρόνο.

Είναι ένας οδηγός για μια συζήτηση στην οποία τόσο ο δάσκαλος όσο και ο μαθητής προσπαθούν να βρουν τρόπους να βοηθήσουν ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα και ο μαθητής να πετύχει σε αυτό που είναι σημαντικό γι' αυτόν.

Αυτός είναι ένας οδηγός που μπορεί να ενημερώσει τη συζήτηση ενός μεμονωμένου δασκάλου ή περισσότερων δασκάλων με τον μαθητή με ΣΣΜΔ. Όσο περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν σε μια τέτοια συνεργατική συζήτηση, τόσο το καλύτερο είναι. Απλά σκεφτείτε τη δύναμη του μηνύματος που αποστέλλεται σε ένα μαθητή που αντιμετωπίζει δυσκολίες, εάν οι δάσκαλοι της τάξης του τον καλέσουν σε μια Συνάντηση Συνεργασίας, προκειμένου να βρουν τρόπους για να τον βοηθήσουν, μια συνάντηση στην οποία, οι δάσκαλοι επίσης, αναλαμβάνουν την ευθύνη να δράσουν και οι ίδιοι για την αλλαγή. Αυτή η αποφασιστικότητα για βοήθεια μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τους μαθητές που συναντούν *πολύ έντονες* δυσκολίες στη συνεργασία και στο να ανήκουν στο σχολείο. Είναι σημαντικό οι δάσκαλοι να αποφασίσουν και να δεσμευτούν να παρακολουθήσουν την πρώτη συνάντηση με περισσότερες Συναντήσεις Συνεργασίας που να γίνονται σταθερά και περιοδικά και στις οποίες παρακολουθούν σε συνεργασία με τους μαθητές την πρόοδο των κοινών προσπαθειών τους.

Αυτός είναι ένας τύπος συζήτησης που μπορεί να γίνει από τους δασκάλους με ή χωρίς τη βοήθεια συμβούλου. Προτείνουμε μια εκτεταμένη και μια σύντομη εκδοχή της συνομιλίας με τον μαθητή.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτή τη γραμμή ερωτήσεων, ακόμη και όταν έχει εφαρμοστεί κάποιο είδος πειθαρχικών μέτρων στον μαθητή. Αν ο μαθητής σταλεί έξω από την τάξη γιατί έκανε πράγματα που ενοχλούσαν το μάθημα ή άλλους ανθρώπους ή αν είχε αποβληθεί από το σχολείο για κάτι πραγματικά κακό που έκανε, εξακολουθεί να είναι σημαντικό να βρούμε τρόπους να αποτρέψουμε το να είμαστε θυμωμένοι με το μαθητή και να προσπαθήσουμε να βρούμε συνεργατικούς τρόπους για να τον βοηθήσουμε³.

Φυσικά, θα πρέπει να μετατρέψετε τις ερωτήσεις που προτείνονται παρακάτω ανάλογα με την ικανότητα και το επίπεδο ηλικίας κάθε μαθητή.

Ο οδηγός για συνεργατική συνομιλία με τον μαθητή περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες ερωτήσεων/συζήτησης:

A. Προπαρασκευαστική συνομιλία

Πρόσκληση από τον δάσκαλο προς τον μαθητή για μια συζήτηση

B. Πρώτη συνεδρίαση

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ:

1. Το πρόβλημα και ένας στόχος γι' αυτό
2. Λαμπερές στιγμές στη σχολική ζωή
3. Λαμπερές στιγμές στην αντιμετώπιση του προβλήματος
4. Λαμπερές στιγμές από τον δάσκαλο

³ Ο Rob Plevin προτείνει ένα περιορισμένο πειθαρχικό μέτρο για μικρά προβλήματα που ταιριάζει καλά με τη λογική αυτού του προγράμματος παρέμβασης. Είναι η παρακολούθηση 2 λεπτών (NeedsFocusedTeaching.com, 2018), την οποία θεωρήσαμε χρήσιμη και περιγράφεται στο Παράρτημα 2 αυτού του βιβλίου.

5. Λαμπερές στιγμές που έγιναν γνωστές από τους γονείς
6. Βοήθεια από τους γονείς
7. Μελλοντικές δυνατότητες - προγραμματισμός
8. Αναγνώριση

ΒΡΑΧΕΙΑ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ:

1. Το πρόβλημα και ένας στόχος γι' αυτό
2. Λαμπερές στιγμές (από το μαθητή και από το δάσκαλο)
3. Λαμπερές στιγμές στο μέλλον –Σχεδιασμός
4. Αναγνώριση και προγραμματισμός

Γ. Επόμενες δράσεις και συναντήσεις

1. Κυκλοφορώντας τις πληροφορίες σε άλλους δασκάλους και γονείς
2. Διατηρώντας τη σύνδεση και αναγνωρίζοντας το μαθητή.
3. Συναντήσεις παρακολούθησης.

Δ. Επιστροφή του προβλήματος

5.1. Προπαρασκευαστική συζήτηση και πρώτη συνάντηση

Δείτε στα φύλλα "ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Συνεργατική Συζήτηση - ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ" (Φύλλο 1) και " ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Συνεργατική Συζήτηση - ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ" (Φύλλο 2) για οδηγίες σχετικά με το πώς να κάνετε την προπαρασκευαστική συζήτηση και την πρώτη συνάντηση με τον μαθητή.

Φύλο 1

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
Φύλλο για συνεργατική συνομιλία δασκάλων με τους μαθητές
ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

A. Προπαρασκευαστική συζήτηση

Πείτε: "Νομίζω ότι οι άνθρωποι παίρνουν λάθος εντύπωση για εσένα και για το τι μπορείς να επιτύχεις. Σε έχω δει να κάνεις αυτά τα πράγματα ..... και εκτιμώ πολύ πολλές από τις ποιότητές σου, όπως ... .. (Χρησιμοποιήστε την εμπειρία σας με τον μαθητή, αλλά και το φύλλο παρατήρησης Δασκάλου σας, για να ανακαλύψετε και να διατυπώσετε αυτό που εκτιμάτε στον μαθητή). Θα ήθελα να έχω μια συζήτηση μαζί σου για το πώς μπορούμε να συνεργαστούμε για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα/και να εμποδίσουμε τους ανθρώπους να έχουν λάθος εντύπωση για εσένα."

Διοργανώστε μια μικρή συνάντηση με τον μαθητή .....

B. Πρώτη συνάντηση

1. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΣΤΟΧΟΣ ΓΙΑ ΑΥΤΟ

Συζητήστε ξανά με τον μαθητή για το σκοπό της συνάντησης (με τα ίδια περίπου λόγια που χρησιμοποιήσατε για να τον προσκαλέσετε στη συνάντηση - βλ. προπαρασκευαστική συνάντηση)

Μετά από αυτό, μιλήστε με το μαθητή για το πρόβλημα και ρωτήστε τον σχετικά με τα αποτελέσματα του (στον ίδιο και σε άλλους) και πάρτε την άποψή του γι' αυτό (Μπορείτε να ρωτήσετε: «Τα θέλεις αυτά τα αποτελέσματα στη ζωή σου; Είναι δίκαια αυτά τα αποτελέσματα (για σένα και τους άλλους;»)). Καθορίστε ένα στόχο μαζί του.

Πείτε:

"Φαίνεται δύσκολο για σένα. Τι θα ήθελες να συμβεί αντί για αυτό στο σχολείο; Πώς θα ήθελες να είναι τα πράγματα για σένα στο σχολείο (στο μάθημά μου);"

"Γιατί είναι σημαντικό αυτό για εσένα; Τι είναι σημαντικό για εσένα όταν λες ότι θα ήθελες να (....);"

"Θα ήθελε ο αγαπημένος σου χαρακτήρας (χρησιμοποιήστε το όνομα του χαρακτήρα) να το κάνεις αυτό; Είναι σύμμαχός σου; Τι θα έλεγε για τα πράγματα που θέλεις για σένα στο σχολείο; "

"Τι θα σε έβλεπα να κάνεις, αν ήταν να κάνεις ένα μικρό βήμα προς την κατεύθυνση των στόχων σου (ονομάστε το στόχο με τα λόγια του μαθητή) την υπόλοιπη μέρα (δημοτικό σχολείο) ή στα μαθήματα της επόμενης εβδομάδας (γυμνάσιο); "

2. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου" και πείτε:

"Έχω παρατηρήσει ότι όταν εγώ..... (πείτε τι κάνατε), εσύ μπόρεσες να ... .. (πείτε τι ήταν πιο δυνατό για τον μαθητή). Είναι σωστή η παρατήρησή μου; Ήταν χρήσιμο αυτό που έκανα; Τι ήταν χρήσιμο σχετικά με αυτό; Πρέπει να το κάνω περισσότερο;

"Τι άλλο έκανα σε άλλες φορές που ήταν βοηθητικό για να αντιμετωπίσεις το πρόβλημα;"

3. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ

Πείτε:

"Πες μου μια φορά στη σχολική σου ζωή, όταν αυτό το πρόβλημα δεν έκανε τη ζωή σου δύσκολη;"

"Τι έκαναν άλλοι άνθρωποι (π.χ. δάσκαλοι); Ποιες ήταν οι μέθοδοι τους;"

"Τι έκανες εσύ; Πώς το έκανες;"

"Πώς σκεφτόσουν;"

"Πώς ένιωθες για τον εαυτό σου; Ποια ήταν η εικόνα σου για τον εαυτό σου όταν το έκανες αυτό;"

"Πώς σε έβλεπαν άλλοι;"

"Είναι τέτοιου είδους πράγματα που θέλεις για τον εαυτό σου;"

4. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Πείτε:

"Ποια είναι η μέθοδος σου για να μένεις έξω από μπελάδες; (Σκέψου μια φορά που το πρόβλημα θα μπορούσε να σε εξαπατήσει ελέγχοντάς σε, αλλά δεν κατάφερε να το κάνει)."

"Τι έκανες;"

"Τι σκεφτόσουν;"

"Πώς ένιωθες για τον εαυτό σου; Ποια ήταν η εικόνα σου για τον εαυτό σου όταν το έκανες αυτό; "

"Πώς θα ονόμαζες αυτή τη μέθοδο;"

"Ποια ικανότητα/ποιότητα νομίζεις ότι έχεις χρησιμοποιήσει;"

5. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ που έγιναν γνωστές ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Πείτε:

"Όπως γνωρίζεις, συμβουλευτήκα τους γονείς τους για το τι εκτιμούν περισσότερο σε εσένα. Μου έχουν πει μερικές υπέροχες ιστορίες για τις ικανότητες και τις ποιότητές σου. Θα ήθελα να μοιραστώ μερικά από τα πράγματα που μου έχουν πει."

"Πιστεύεις ότι οποιοσδήποτε από αυτές τις ικανότητες θα μπορούσε να σε βοηθήσει στην προσπάθειά σου να φτάσεις στο στόχο σου;"

6. ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Πείτε:

"Ποια είναι τα πράγματα που κάνουν οι γονείς σου που είναι χρήσιμα για εσένα, ώστε το πρόβλημα να μην κάνει τη ζωή σου δύσκολη;"

"Τι θα ήθελες να κάνουν διαφορετικά;"

"Είναι εντάξει αν τους πω τις ιδέες σου, όταν συναντηθώ μαζί τους;"

7. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πείτε:

"Αν θέλαμε να κατατάξουμε πού είσαι τώρα, πού πιστεύεις ότι είναι ο στόχος σου τώρα;"

"Τι θα μπορούσα να κάνω εγώ, για να σε βοηθήσω λίγο να ανέβεις ένα βαθμό;"

"Τι θα μπορούσα να κάνεις εσύ, για να ανέβεις ένα βαθμό;"

8. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Δείξτε αναγνώριση. Πείτε κάτι σαν:

"Μου άρεσε πάρα πολύ η συζήτησή μας. Εκτιμώ ιδιαίτερα την προθυμία σου να βοηθήσεις στην επίλυση του προβλήματος και τις προσεκτικές παρατηρήσεις και ιδέες σου. Αναγνωρίζω αυτή τη στοχαστικότητα και την προθυμία επειδή τις έχω δει πολλές φορές στο μάθημά μου (περιγράψτε εν συντομία μερικά περιστατικά - μπορείτε να χρησιμοποιήσετε πληροφορίες από τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου")"

Επίσης, προγραμματίστε μια συνάντηση παρακολούθησης. Πείτε κάτι σαν:

"Πότε νομίζεις ότι μπορούμε να ξαναδούμε πώς πηγαίνουν τα πράγματα για σένα;"

Φύλο 2

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
Φύλλο για συνεργατική συζήτηση δασκάλων με τους μαθητές
ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

A. Προπαρασκευαστική συνομιλία

Πείτε: "Νομίζω ότι οι άνθρωποι παίρνουν εσφαλμένη εντύπωση για εσένα και για αυτό που μπορείς να επιτύχεις. Έχω δει να κάνεις αυτά τα πράγματα ..... και εκτιμώ πολύ πολλές από τις ποιότητές σου, όπως ... .. (Χρησιμοποιήστε την εμπειρία σας με τον μαθητή, αλλά και το φύλλο παρατήρησης Δασκάλου σας, για να ανακαλύψετε και να διατυπώσετε αυτό που εκτιμάτε στον μαθητή). Θα ήθελα να συζητήσω μαζί σου για το πώς μπορούμε να συνεργαστούμε και να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα / και να εμποδίσουμε τους ανθρώπους να έχουν λάθος εντύπωση για εσένα."

Κανονίστε μια μικρή συνάντηση με τον μαθητή .....

B. Πρώτη συνάντηση

1. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΣΤΟΧΟΣ ΓΙΑ ΑΥΤΟ

Συζητήστε ξανά με τον μαθητή για το σκοπό της συνάντησης (με τα ίδια περίπου λόγια που χρησιμοποιήσατε για να τον προσκαλέσετε στη συνάντηση - βλ. προπαρασκευαστική συνάντηση)

Μετά από αυτό, μιλήστε με το μαθητή για το πρόβλημα, ρωτήστε για τα αποτελέσματά του (σε αυτόν και σε άλλους) και πάρτε την άποψή του για αυτό. αυτό (Μπορείτε να ρωτήσετε: «Τα θέλεις αυτά τα αποτελέσματα στη ζωή σου; Είναι δίκαια αυτά τα αποτελέσματα (για σένα και τους άλλους;»)). Καθορίστε ένα στόχο μαζί του.

Πείτε:

- "Φαίνεται δύσκολο για σένα. Τι θα ήθελες να συμβεί αντί για αυτό στο σχολείο; Πώς θα ήθελες να είναι τα πράγματα για σένα στο σχολείο (στο μάθημά μου);"

2. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης του Δασκάλου" και πείτε:

"Έχω παρατηρήσει ότι όταν ..... (πείτε τι κάνατε), κατάφερες να ... .. (πείτε τι ήταν περισσότερο δυνατό για τον μαθητή). Είναι σωστή η παρατήρησή μου; Ήταν χρήσιμο αυτό που έκανα; Τι ήταν βοηθητικό σε αυτό που έκανα; Θα πρέπει να το κάνω περισσότερο;

"Τι άλλο έκανα άλλες φορές που σε βοήθησε για να αντιμετωπίσεις το πρόβλημα;"

3. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

Πείτε:

- "Πες μου για μια φορά στη σχολική ζωή σου, όταν το πρόβλημα δεν έκανε τη ζωή σου δύσκολη;"

"Τι έχουν κάνει άλλοι δάσκαλοι (στο παρελθόν) που βοήθησε να τα πας καλύτερα;"

- "Ποια είναι τα πράγματα που κάνω εγώ και βοηθώ ακόμη και λίγο ;"

"Τι άλλο;"

- "Ποια είναι τα πράγματα που κάνεις και καταφέρνεις να πηγαίνεις καλύτερα ή να μένεις μακριά από μελάδες;"

"Τι σκέφτεσαι εκείνη τη στιγμή;"

"Πώς / Τι νιώθεις εκείνη τη στιγμή;"

"Τι γίνεται δυνατό για εσένα (όταν σκέφτεσαι έτσι) εκείνη τη στιγμή;"

"Πώς βλέπεις τον εαυτό σου εκείνη τη στιγμή;"

4. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πείτε:

- "Τι μπορούμε να κάνουμε (εσύ και εγώ) - την επόμενη μέρα (στο δημοτικό σχολείο) ή την επόμενη εβδομάδα (στο γυμνάσιο) ώστε να τα πας καλύτερα και να νιώθεις καλύτερα για τον εαυτό σου; "

"Τι μπορείς να κάνεις εσύ;"

"Τι μπορώ να κάνω εγώ;"

- "Τι άλλο;"

"Τι άλλο;"

"Τι άλλο;"

5. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Δείξτε αναγνώριση. Πείτε κάτι σαν:

"Μου άρεσε πάρα πολύ η συζήτησή μας. Εκτιμώ ιδιαίτερα την προθυμία σου να βοηθήσεις στην επίλυση του προβλήματος και τις προσεκτικές παρατηρήσεις και ιδέες σου. Αναγνωρίζω αυτή τη στοχαστικότητα και την προθυμία επειδή τις έχω δει πολλές φορές στο μάθημά μου (περιγράψτε εν συντομία μερικά περιστατικά - μπορείτε να χρησιμοποιήσετε πληροφορίες από τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου")"

Επίσης, προγραμματίστε μια συνάντηση παρακολούθησης. Πείτε κάτι σαν:

"Πότε νομίζεις ότι μπορούμε να ξαναδούμε πώς πηγαίνουν τα πράγματα για σένα;

6. ΜΕΡΟΣ 3: ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Μετά από αυτή την πρώτη συνάντηση, υπάρχουν τέσσερα σημαντικά πράγματα που ο δάσκαλος μπορεί να κάνει για να βοηθήσει την θετική αλλαγή στη ζωή του μαθητή.

1. Κυκλοφορία πληροφοριών σε άλλους εκπαιδευτικούς και γονείς
2. Διατήρηση της σύνδεσης και αναγνώριση του μαθητή
3. Συναντήσεις παρακολούθησης
4. Συμβουλές και μοίρασμα του μαθητή (και του "αγαπημένου" του χαρακτήρα) προς άλλους μαθητές

6.1. Κυκλοφορία πληροφοριών σε άλλους εκπαιδευτικούς και γονείς

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα προβλήματα στη ζωή ενός μαθητή παράγονται και αναπαράγονται μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Οι παλιές περιορισμένες περιγραφές του μαθητή ως πρόβλημα ενδέχεται ακόμη να κυριαρχήσουν στις συζητήσεις για τον μαθητή, ακόμα και όταν έχει κάνει μεταγενέστερες αλλαγές. Επομένως, είναι σημαντικό να προσπαθήσουμε να κυκλοφορήσουμε κάθε νέο τρόπο συζήτησης, αντίληψης και παρέμβασης σε άλλους ενδιαφερόμενους. Για παράδειγμα, μπορείτε να:

- Δώσετε αντίγραφα του φύλλου παρατήρησης Δασκάλου σε άλλους εκπαιδευτικούς
- Ενημερώσετε τους γονείς για τις καλές αλλαγές που συμβαίνουν στο σχολείο
- Ζητήσετε από τους γονείς να συμπληρώσουν ένα φύλλο παρατήρησης παρόμοιο με το Φύλλο παρατήρησης Δασκάλου
- Ζητήσετε από το διευθυντή να συμπληρώσει ένα αντίγραφο του Φύλλου Παρατήρησης δασκάλου
- (Αφού γίνουν συνεργατικές συζητήσεις) μπορείτε να ζητήσετε από το παιδί τη συμβουλή του για άλλους μαθητές που μπορεί να αντιμετωπίσουν Δυσκολίες (* χρησιμοποιήστε το όνομα που χρησιμοποιεί το παιδί για τη δυσκολία) παρόμοιες με τις δικές του.

6.2. Διατηρώντας τη σύνδεση και αναγνωρίζοντας τον μαθητή

Είναι σημαντικό ο δάσκαλος να διατηρεί τη σύνδεση με τον σπουδαστή με ένα τρόπο εκτίμησης. Τις επόμενες μέρες είναι σημαντικό ο δάσκαλος να δείξει στον μαθητή ότι ενδιαφέρεται αρκετά για να ζητήσει από τον μαθητή πώς είναι και τι μπορεί να κάνει ο δάσκαλος για να συνεχίσει να βοηθάει. Ο δάσκαλος δεν πρέπει να είναι υπερβολικός για τον σπουδαστή (όχι συνέχεια σε αυτόν), αλλά πρέπει να δείξει ότι είναι διατεθειμένος να διατηρήσει τη συνεργασία και την υποστήριξη στις επόμενες μέρες και κατά διαστήματα.

Έτσι στην ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ μπορεί να πείτε :

"Ποιο ήταν το πράγμα που πήγε λίγο καλύτερα για σένα σήμερα;"

Εάν ο σπουδαστής δεν έχει τίποτα να πει, ίσως απλά να του αναγνωρίσετε κάτι, ακόμα κι αν είναι πολύ μικρό. Για παράδειγμα: "Βλέπω ότι δίνεις προσπάθεια και δείχνεις προθυμία για να πάνε καλύτερα τα πράγματα"

Πείτε επίσης:

"Τι χρειάζεσαι από μένα για να σε βοηθήσω (να επιτύχεις στόχους / καλύτερες επιδόσεις);"

Παρόμοια με την παραπάνω γραμμή ερωτήσεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τις επόμενες μέρες και κατά διαστήματα. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε ερωτήσεις από την Συνεργατική Συζήτηση της 1^{ης} Ημέρας για την οποία δεν είχατε το χρόνο να ρωτήσετε πριν.

6.3. Συναντήσεις παρακολούθησης

Είναι πολύ σημαντικό να συνεχίσετε την παρακολούθηση με επόμενες συναντήσεις, στις οποίες θα χρησιμοποιείτε το ίδιο είδος έρευνας (αυτή τη φορά οι ερωτήσεις θα αφορούν κυρίως τις εξελίξεις των προηγούμενων ημερών).

Αν δεν υπάρχει συνέχεια ή δεν υπάρχουν αρκετές συναντήσεις παρακολούθησης, τότε είναι πολύ πιθανό ότι μια μετά από αρχική βελτίωση του μαθητή θα ακολουθήσει μια μεγάλη επιστροφή του προβλήματος στη ζωή του μαθητή. Επομένως, οι συναντήσεις παρακολούθησης είναι πολύ σημαντικές. Θα ήταν καλό οι εν λόγω συναντήσεις παρακολούθησης να προγραμματίζονται αρχικά σε σύντομα χρονικά διαστήματα και μετά από κάποια στιγμή να προγραμματίζονται σε μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα (για παράδειγμα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην αρχή προγραμματίζονται κάθε εβδομάδα και μετά από κάποια στιγμή προγραμματίζονται κάθε δεκαπενθήμερο ή και αργότερα).

Προκειμένου να γίνουν συνεδριάσεις παρακολούθησης, είναι σημαντικό να συνεχίσετε να συμπληρώνετε κατά καιρούς το ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ. Οι πληροφορίες που συλλέγονται από αυτό θα χρησιμοποιηθούν για τις συναντήσεις παρακολούθησης.

Στις συναντήσεις παρακολούθησης μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:

A. Ερωτήσεις από την ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ του Φύλλου για Συνεργατική Συνομιλία (που παρουσιάστηκε παραπάνω στο κεφάλαιο 5.1)

ή

B. Ερωτήσεις από τη ΣΥΝΤΟΜΗ ΜΟΡΦΗ του Φύλλου για Συνεργατική Συνομιλία (που παρουσιάζεται παραπάνω στο κεφάλαιο 5.1). Έχουμε μια τροποποιημένη μορφή αυτού του ερωτηματολογίου ώστε να ταιριάζει καλύτερα στις συναντήσεις παρακολούθησης και την παρουσιάζουμε στο τέλος αυτού του κεφαλαίου.

A.

Εάν επιλέξετε την εναλλακτική λύση A, δηλαδή να χρησιμοποιήσετε ερωτήσεις από **το Φύλλο 1: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ - Φύλλο για συνεργατική συνομιλία δασκάλων με τους**

μαθητές – ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ, τότε ίσως θελήσετε να θυμηθείτε να χρησιμοποιήσετε ερωτήσεις που δεν είχατε το χρόνο να χρησιμοποιήσετε στην πρώτη συνεδρίαση.

Οι κύριες κατηγορίες διερεύνησης που μπορεί να χρησιμοποιήσετε σε αυτή την κατάσταση θα είναι:

.....

2. Λαμπερές στιγμές στη ζωή της τάξης

(τα ίδια ερωτήματα όπως στο προηγούμενο μέρος, αλλά αναφέρονται όχι γενικά στη σχολική του ζωή αλλά στην τρέχουσα σχολική ζωή ή στη ζωή του στην παρούσα τάξη)

3. Λαμπερές στιγμές στην αντιμετώπιση του προβλήματος

4. Λαμπερές στιγμές από τον δάσκαλο

5. Λαμπερές στιγμές που έγιναν γνωστές από τους γονείς

6. Βοήθεια από τους γονείς

7. Μελλοντικές δυνατότητες - προγραμματισμός

8. Αναγνώριση

(Παρόλα αυτά, εάν προκύψει ένα νέο πρόβλημα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ερωτήσεις από την κατηγορία 1)

B.

Εάν επιλέξετε την εναλλακτική λύση B, δηλαδή να χρησιμοποιήσετε ερωτήσεις από το **Φύλλο 1: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ - Φύλλο για συνεργατική συνομιλία δασκάλων με τους μαθητές – ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ**, τότε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ακόλουθο φύλλο (το οποίο έχει μετατραπεί ακριβώς για τις συναντήσεις παρακολούθησης)

Φύλο 3

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
Φύλλο για συνεργατική συζήτηση ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ δασκάλων με τους μαθητές
ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

Κανονίστε μία μικρή συνάντηση παρακολούθησης με τον μαθητή ...

Β. Συνάντηση

1. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΣΤΟΧΟΣ ΓΙΑ ΑΥΤΟ

2. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

Πείτε:

- "Πες μου για μια φορά **μέσα στην προηγούμενη εβδομάδα (ή ημέρα)**, όταν το πρόβλημα (όπως ονομάστηκε από το μαθητή στην πρώτη συνάντηση) δεν σου έκανε τη ζωή δύσκολη ή μία στιγμή που τα πράγματα πήγαν όπως θα ήθελες στο σχολείο (χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας για να θυμίσετε στο μαθητή σχετικά με τους στόχους που είχε διατυπώσει στην πρώτη συνάντηση);"

(Σημείωση: Ίσως είναι σημαντικό να βοηθήσετε τον μαθητή να συνδεθεί ξανά με τους στόχους που έθεσε την προηγούμενη εβδομάδα. Εάν τα πράγματα δεν πήγαν πολύ καλά και έγινε μόνο μία μικρή πρόοδος την προηγούμενη εβδομάδα, θα ήταν πολύ πιθανό ο μαθητής να συνεχίσει να πέφτει σε μια αντίληψη του εαυτού του ως ανίκανου. Εάν συμβαίνει αυτό, τότε αρχικά μπορεί να ξεκινά να μιλάνε για τους στόχους του με τρόπους όπως: "Δεν θέλω να δοκιμάσω άλλο πια" ή "θέλω όλοι να με αφήσετε μόνο μου". Αυτές είναι αντιδράσεις ενός αποθαρρυσμένου μαθητή (και μπορεί να έχει αποθαρρυνθεί για λόγους που δεν γνωρίζετε και είναι πέρα από την ικανότητά σας να γνωρίζετε, π.χ. λόγω μιας κατάστασης με έναν άλλο δάσκαλο, έναν άλλο μαθητή ή μια κατάσταση που συνέβη στην οικογένεια). Ο δάσκαλος μπορεί να βοηθήσει τον μαθητή να επανασυνδεθεί με τους στόχους του, υπενθυμίζοντάς του αυτά που έχουν πει κατά την πρώτη φορά και μπορεί να τον βοηθήσει να επιμείνει στους στόχους που έχει θέσει ή να τους επαναδιατυπώσει ο μαθητής με ένα καλύτερο και πιο κατάλληλο για αυτόν τρόπο)

"Τι έχουν κάνει άλλοι δάσκαλοι (στο παρελθόν) που βοήθησε να τα πας καλύτερα;"

- "Ποια είναι τα πράγματα που κάνω εγώ και βοηθώ ακόμη και λίγο ;"

"Τι άλλο;"

- "Ποια είναι τα πράγματα που κάνεις και καταφέρνεις να πηγαίνεις καλύτερα ή να μένεις μακριά από μπελάδες;"

"Τι σκέφτεσαι εκείνη τη στιγμή;"

"Πώς / Τι νιώθεις εκείνη τη στιγμή;"

"Τι γίνεται δυνατό για εσένα (όταν σκέφτεσαι έτσι) εκείνη τη στιγμή;"

"Πώς βλέπεις τον εαυτό σου εκείνη τη στιγμή;"

3. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

Χρησιμοποιήστε τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης του Δασκάλου" και πείτε:

"Έχω παρατηρήσει ότι όταν ..... (πείτε τι κάνατε), κατάφερες να ... .. (πείτε τι ήταν περισσότερο δυνατό για τον μαθητή). Είναι σωστή η παρατήρησή μου; Ήταν χρήσιμο αυτό που έκανα; Τι ήταν βοηθητικό σε αυτό που έκανα; Θα πρέπει να το κάνω περισσότερο;

"Τι άλλο έκανα άλλες φορές που σε βοήθησε για να αντιμετωπίσεις το πρόβλημα;"

4. ΛΑΜΠΕΡΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πείτε:

- "Τι μπορούμε να κάνουμε (εσύ και εγώ) - την επόμενη μέρα (στο δημοτικό σχολείο) ή την επόμενη εβδομάδα (στο γυμνάσιο) ώστε να τα πας καλύτερα και να νιώθεις καλύτερα για τον εαυτό σου; "

"Τι μπορείς να κάνεις εσύ;"

"Τι μπορώ να κάνω εγώ;"

- "Τι άλλο;"

"Τι άλλο;"

"Τι άλλο;"

4. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Δείξτε αναγνώριση. Πείτε κάτι σαν:

"Μου άρεσε πάρα πολύ η συζήτησή μας. Εκτιμώ ιδιαίτερα την προθυμία σου να βοηθήσεις στην επίλυση του προβλήματος και τις προσεκτικές παρατηρήσεις και ιδέες σου. Αναγνωρίζω αυτή τη στοχαστικότητα και την προθυμία επειδή τις έχω δει πολλές φορές στο μάθημά μου (περιγράψτε εν συντομία μερικά περιστατικά - μπορείτε να χρησιμοποιήσετε πληροφορίες από τις σημειώσεις σας από το "Φύλλο Παρατήρησης Δασκάλου")"

Επίσης, προγραμματίστε μια συνάντηση παρακολούθησης. Πείτε κάτι σαν:

"Πότε νομίζεις ότι μπορούμε να ξαναδούμε πώς πηγαίνουν τα πράγματα για σένα;

6.4. Συμβουλές και μοίρασμα του μαθητή (και του «αγαπημένου» του χαρακτήρα) προς άλλους μαθητές

Πείτε στον μαθητή:

"Ξέρεις στην καριέρα μου έχω γνωρίσει / και ακόμη γνωρίζω πολλούς μαθητές που πρέπει να αντιμετωπίσουν δυσκολίες όπως αυτές που διαχειρίζεσαι / έχεις καταφέρει να βρεις επιτυχημένους τρόπους αντιμετώπισης, πολλά παιδιά που στοχεύουν προς τους ίδιους στόχους όπως και οι δικοί σου, παρόλο που μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες ενώ προσπαθούν να το κάνουν αυτό". (Μιλήστε συγκεκριμένα: χρησιμοποιήστε τα ονόματα που έχουν επιλέξει τα παιδιά για τις δυσκολίες και τους στόχους τους)

Τώρα που ξέρεις πολλά για το πώς να ξεπερνάς δυσκολίες και να προσεγγίζεις στόχους σου ...

1.

Τι μήνυμα θα ήθελες να δώσεις στα άλλα παιδιά; Τι νομίζεις ότι θα ήταν μια καλή συμβουλή γι' αυτούς για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες όπως η Δυσκολία / Δυσκολίες* τις οποίες αντιμετωπίζεις και για να προσεγγίσουν στόχους όπως αυτοί στους οποίους στοχεύεις ;

Ποια λόγια πιστεύεις ότι θα τους έλεγε ο αγαπημένος σου χαρακτήρας ως συμβουλές;

2.

Θα ήθελες να γράψεις μια επιστολή για το πώς κατάφερες να κάνεις πρόοδο προς τους στόχους σου, την οποία μπορεί να διαβάσουν και άλλοι μαθητές που έχουν παρόμοιους στόχους και φιλοδοξίες; Μπορεί να εμπνευστούν από τα επιτεύγματά σου για την πραγματοποίηση των δικών τους στόχων.

Βοηθήστε τον μαθητή να γράψει την επιστολή θέτοντάς του ερωτήσεις όπως:

- Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεις και θέλεις να ξεπεράσεις;
- Ποιοι ήταν οι στόχοι σου, τα πράγματα που ήθελες να έχεις αντί των δυσκολιών;
- Ποια είναι τα πράγματα που άρχισες να κάνεις διαφορετικά και τα οποία σε βοήθησαν να προχωρήσεις προς τους στόχους σου;
- Ποιες είναι οι δύσκολες καταστάσεις που έπρεπε να αντιμετωπίσεις για να επιτύχεις πρόοδο;
- Πες μια μικρή ιστορία για όλα αυτά.
- Ποια ήταν τα πράγματα που έκαναν άλλοι άνθρωποι για να σε υποστηρίξουν;
- Ποια είναι τα σχέδιά σου για το μέλλον;

Θα μπορούσατε να πάρετε άδεια από τον μαθητή για να διαβάσετε την επιστολή του σε άλλους μαθητές και να λάβετε τη γνώμη τους σχετικά με την επιστολή.

Μια σειρά ερωτήσεων που μπορείτε να θέσετε στους μαθητές από τους οποίους θα ζητήσετε ανατροφοδότηση είναι η εξής:

- Τι ξεχώρισε περισσότερο από την ιστορία του μαθητή που έχεις ακούσει / διαβάσει;

- Ποια είναι η εικόνα που δημιούργησες στο μυαλό σου για τη ζωή αυτού του προσώπου και για το τι είδος προσώπου είναι αυτός / αυτή; (Ποια είναι τα πράγματα που εκτιμούν και ποιες είναι μερικές από τις ικανότητές του;)
- Πώς συνδέονται όλα αυτά με την δική σου ιστορία, με τα πράγματα που είναι σημαντικά για εσένα;
- Πώς επηρεάστηκες από αυτή την ιστορία; Σε έκανε να αισθανθείς ή να σκεφτείς νέα πράγματα ή νέες ιδέες για δράση;

Αυτή είναι μια σειρά ερωτήσεων που χρησιμοποιούνται στην Αφηγηματική Συμβουλευτική για τους ανθρώπους που δίνουν ανατροφοδότηση. Αυτή η σειρά ερωτήσεων παρέχει ανατροφοδότηση που βοηθά τον παραλήπτη της ανατροφοδότησης να επαναπροσδιορίζει την ταυτότητά του προς τις προτιμώμενες περιγραφές του και να αισθάνεται ταυτόχρονα συνδεδεμένος και αναγνωρισμένος από άλλους ανθρώπους. Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι η ανατροφοδότηση που αναζητούμε δεν είναι κριτική ή ερμηνευτική για την ιστορία του μαθητή. Είναι μια ανατροφοδότηση που στοχεύει στην αναγνώριση των προσπαθειών και της προόδου του μαθητή και τον βοηθά να συνδεθεί με άλλους μαθητές.

Ο παραλήπτης της ανατροφοδότησης θα μπορούσε επίσης να δεχθεί τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι ξεχώρισε περισσότερο από την ανατροφοδότηση που έχεις ακούσει / διαβάσει;
- Πώς, έχοντας αυτή την ανατροφοδότηση, έχει διαμορφωθεί η εικόνα σου για τη ζωή σου και τον εαυτό σου; Ποια είναι τώρα η εικόνα σου για το τι μετράει / έχει αξία στη ζωή σου και για τις ικανότητές σου;
- Πώς συνδέονται όλα αυτά με τα πράγματα που είναι σημαντικά για εσένα;
- Πώς επηρεάστηκες από αυτή την ανατροφοδότηση ; Σε έκανε να αισθανθείς ή να σκεφτείς νέα πράγματα ή νέες ιδέες για δράση;

Τέλος, μπορείτε να ζητήσετε από τον μαθητή με τον οποίο συνεργάζεστε να είναι δότης ανατροφοδότησης για άλλους μαθητές που γνωρίζετε ότι παλεύουν με παρόμοιες δυσκολίες. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ίδια διαδικασία, μόνο αυτή τη φορά ο μαθητής με τον οποίο εργάζεστε μπορεί να είναι ο δότης ανατροφοδότησης για ιστορίες άλλων μαθητών.

7. ΜΕΡΟΣ 4: ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Η συνέχιση της πρώτης συνάντησης με περισσότερες, θα βοηθήσει σίγουρα ώστε να υπάρξουν λιγότερες επανεκδηλώσεις του προβλήματος, αλλά δεν θα τις εξαλείψει. Στην πραγματικότητα, μέρος της φυσιολογικής πορείας αντιμετώπισης ενός προβλήματος είναι ότι θα επανέλθει κάποια στιγμή στο μέλλον και πάλι, ότι θα υπάρξουν κάποιες επανεκδηλώσεις του προβλήματος. Συνήθως αυτές οι επιστροφές των προβλημάτων έρχονται απροσδόκητα, ακριβώς όταν σκεφτήκαμε ότι είχαμε τελειώσει με το πρόβλημα. Όχι μόνο δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσουν, αλλά θα πρέπει να τις θεωρήσουμε σχεδόν βέβαιες και να τις περιμένουμε (όταν είναι ελάχιστα αναμενόμενες).

Όταν ένα πρόβλημα επιστρέφει, μία από τις επιλογές που έχουμε είναι να εξηγήσουμε στον μαθητή τα παραπάνω σχετικά με την φυσιολογικότητα του να επανέρχεται το πρόβλημα από καιρό σε καιρό και στη συνέχεια να καλέσουμε τον μαθητή σε μια διερεύνηση αυτής της επιστροφής, ώστε να μπορέσουμε να βοηθήσουμε να την κάνει λιγότερο πιθανή στο μέλλον.

Χρησιμοποιήστε την ακόλουθη σειρά ερωτήσεων:

1.

- "Αν αξιολογούσες πόσο μακριά ήσουν ως προς τους στόχους σου ΠΡΙΝ, όταν αρχίσαμε να μιλάμε, πού νομίζεις ότι ήσουν εκείνο τον καιρό;"
- "Αν αξιολογούσες πόσο μακριά είσαι ως προς τους στόχους σου ΤΩΡΑ που το πρόβλημα επέστρεψε, πού πιστεύεις ότι είσαι τώρα;"

2.

- "Ξέρω ότι μπορεί να είσαι κάπως απογοητευμένος αλλά πώς και δεν σε πήγε πιο κάτω; Πώς το διαχειρίστηκες και δεν το άφησες να σε πάει πιο κάτω;"
- "Τι ξέρεις τώρα καλύτερα που δεν ήξερες πριν;"
- "Ποιες δυνατότητες έχεις τώρα που δεν είχες πριν;"
- "Τι γνωρίζεις τώρα ότι είναι σημαντικό για εσένα που δεν το ήξερες πριν;"

3.

- "Πώς νομίζεις ότι μπορείς να συνεχίσεις την καλή δουλειά και να ανέβεις ένα ακόμη βαθμό;"
- "Πώς μπορώ να βοηθήσω εγώ;"
- "Πώς μπορούν να βοηθούν οι συμμαθητές σου;"

8. ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ SHELDON

Ο χρόνος του δασκάλου ή άλλου επαγγελματία που εργάζεται σε ένα σχολείο είναι πολλές φορές περιορισμένος λόγω των πολλών καθηκόντων και των εργασιών που πρέπει να γίνουν.

Το σχέδιο SHELDON μπορεί να είναι εξίσου επιτυχές αν δεν χρησιμοποιήσετε την πλήρη έκδοση που προτείνουμε αλλά αν χρησιμοποιήσετε τη σύντομη έκδοση. Αυτή περιλαμβάνει

- Κεφάλαιο 4. 1. Παρατηρώντας και καταγράφοντας πότε ο μαθητής τα πάει καλά στην τάξη (σελίδα 9)
- Κεφάλαιο 5. Συνεργατική συζήτηση με το μαθητή (σελίδα 15)
(Αφήστε την Εκτενή Έκδοση και χρησιμοποιήστε την **Βραχεία Έκδοση “Φύλλο για συνεργατική συνομιλία δασκάλων με τους μαθητές”**, (σελίδα 21)
- Κεφάλαιο 6. Επόμενες δράσεις και συναντήσεις (σελίδα 24)
(Σε ότι αφορά τις Συναντήσεις Παρακολούθησης αφήστε την Εκτενή Έκδοση και χρησιμοποιήστε την **Βραχεία Έκδοση “ Φύλλο για συνεργατική συζήτηση ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ δασκάλων με τους μαθητές ”**, (σελίδα 27)
- Κεφάλαιο 7. Επιστροφή του προβλήματος (σελίδα 32)

Αργότερα, μπορείτε να δοκιμάσετε μερικές από τις άλλες δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην εκτεταμένη έκδοση που περιλαμβάνει όλο το περιεχόμενο των Κεφαλαίων 4, 5, 6, 7.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

NeedsFocusedTeaching.com (2018). **Two Minute follow-up.**

Marsten, D., Epston, D. & Markham, L. (2016). **Narrative Therapy in Wonderland: Connecting with children's imaginative know-how.** New York & London: Norton & Company.

Metcalf L. (2003). **Teaching towards solutions.** Carmathen, Wales UK: Crown House Publishing Ltd.

White, M. (2007). **Maps of narrative practice.** New York & London: W. W. Norton & Co.

Morgan, A. (2000). **What is narrative therapy? An easy-to-read introduction.** **Adelaide.** Australia: Dulwich Centre Publications

Winslade, J. M. & Monk, G.D. Thousand Oaks (2007). **Narrative Counseling in Schools.** CA: Corwin Press

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Παρακολούθηση δύο λεπτών: Συνέπεια που παρέχεται με συνεργατικό τρόπο για μικρά προβλήματα.

Ο Rob Plevin προτείνει κάποιου είδους πειθαρχικό μέτρο που ταιριάζει καλά με τη λογική αυτού του προγράμματος παρέμβασης. Είναι η **παρακολούθηση 2 λεπτών** (NeedsFocusedTeaching.com, 2018). Σε περίπτωση που ένας μαθητής δημιουργεί μια ήπια ενόχληση κατά τη διάρκεια του μαθήματος (ξεχνά να φέρει εξοπλισμό, καθυστερεί, κάνει ανόητα σχόλια, δεν ολοκληρώνει την εργασία όταν του ζητείται κ.λπ.), τότε προτείνεται να κάνετε τα εξής:

1. Αμέσως μετά το μάθημά σας, όταν οι άλλοι μαθητές φεύγουν, ζητήστε από τον μαθητή να μείνει για μια μικρή συζήτηση μαζί σας.

2. Δώστε τον τόνο της συνομιλίας.

Βεβαιώστε το μαθητή ότι πρόκειται για μια πολύ γρήγορη συζήτηση, ότι σκοπός της είναι να βρεθούν λύσεις και να βοηθήσει να αποφευχθούν επιπλέον δυσκολίες ή μπελάδες. (Ξεκινήστε τη ρύθμιση του τόνου λέγοντας κάτι σαν: "Δεν θέλω να είμαι από πάνω σου όλη την ώρα ...", "Θέλω να έχεις την ευκαιρία να πετύχεις εδώ ..." και συνεχίστε λέγοντας κάτι σαν "... Θα προσπαθήσουμε να βρούμε τρόπους για να δουλέψουμε καλά μαζί χωρίς αυτά τα επαναλαμβανόμενα προβλήματα;")

3. Περιγράψτε το πρόβλημα και τις συνέπειες που έχει.

Αναφέρετε ήρεμα αυτό που κάνει ο μαθητής και μιλήστε για τις συνέπειες που έχει αυτό σε εσάς, σε άλλους μαθητές, στη σχολική κοινότητα και πιθανές συνέπειες για τον ίδιο.

Π.χ. "Άργησες στην τάξη 5 λεπτά .... Όταν καθυστερείς, τότε το μάθημα διακόπτεται, κάτι που αποτελεί πρόβλημα για μένα και τους συμμαθητές σου. Πρέπει επίσης σου δώσω χρόνο και να επαναλάβω πράγματα για να καλύψω το μάθημα"

Εάν ο μαθητής δεν βρίσκεται στο αυτιστικό φάσμα και ο μαθητής δεν είναι πιθανό να ανταποκριθεί επιθετικά, τότε ίσως προσπαθήσετε να παίζετε ως ρόλο αυτό που έκανε, αντί να του το πείτε. Πείτε του: "Σε ενοχλεί αν σου δείξω αυτό που είδα να κάνεις;" "Αυτό σε είδα να κάνεις".

ΜΗΝ ζητάτε από τον μαθητή να απολογηθεί ή να απαντήσει γιατί το έκανε αυτό. Δεν έχει νόημα να βάλουμε τον μαθητή σε άμυνα και να κάνουμε κάτι που έχει αποδειχθεί αμέτρητες φορές αναποτελεσματικό.

4. Διερευνήστε για μελλοντικές δυνατότητες.

Ρωτήστε "Τι θα μπορούσες να κάνεις την επόμενη φορά;", "Υπάρχει κάτι που μπορώ να κάνω εγώ για να βοηθήσω;"

5. Κλείνοντας.

Πείτε πράγματα σαν: "Υπάρχει κάτι άλλο που θέλεις να πεις; "Ευχαριστώ για τον χρόνο σου".

Αυτό εξακολουθεί, σύμφωνα με τον δημιουργό του, να είναι συνέπεια ή κύρωση (δεδομένου ότι ο μαθητής χάνει μέρος του ελεύθερου χρόνου του) αλλά αποσκοπεί στην ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ δασκάλου και μαθητή. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο υλοποιείται με υποστηρικτικό και όχι με

τιμωρητικό τρόπο και συμβάλλει στην ανάπτυξη αμοιβαίου σεβασμού. Έτσι, ακόμα κι αν είχατε πολύ δύσκολες στιγμές με τον μαθητή λίγα μόλις λεπτά πριν, ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΑ ΔΥΟ ΛΕΠΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ Ή ΠΕΝΤΕ ΛΕΠΤΑ. Εάν του πάρετε ολόκληρο το διάλειμμα (και ειδικά αν αρχίσετε τη διάλεξη εκείνη την ώρα κλπ), θα χάσετε το σεβασμό του για σας. Θέλετε μόνο να τον ενημερώσετε για το πρόβλημα και να τον ενθαρρύνετε να κάνει τις απαραίτητες αλλαγές για να προχωρήσει, τίποτα περισσότερο.

Εάν ο μαθητής διαφύγει στο τέλος του μαθήματος και δεν έρχεται στη Δίλεπτη Παρακολούθησή σας, μην τον κυνηγάτε. Παραμείνετε ήρεμοι και συνεχίστε με άλλους τρόπους παρέμβασης. Θα μπορούσατε να του ζητήσετε να έρθει σε μια μεγαλύτερη συνάντηση (με καθορισμένη διάρκεια) στην οποία θα χρησιμοποιήσετε μερικές από τις άλλες πρακτικές και προτάσεις παρέμβασης του προγράμματος SHELDON.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : Πίνακας Δραστηριοτήτων και Φύλλων Εργασίας

Δραστηριότητες

Αριθμός Δραστηριότητας		σελίδα
1	ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ	11
2	ΕΡΕΥΝΑ ΓΟΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΕΡΟΧΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ	12
3α	Βιωματική δραστηριότητα για όλη την τάξη: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ (Τα πράγματα που κάνω καλά και ο ήρωάς μου)	13
3β	Συζήτηση με το μαθητή: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ (Τα πράγματα που κάνω καλά και ο ήρωάς μου)	14

Φύλλα εργασίας

Αριθμός φύλλου		σελίδα
1	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ: Φύλλο για συνεργατική συνομιλία δασκάλων με τους μαθητές ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ	18
2	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ: Φύλλο για συνεργατική συνομιλία δασκάλων με τους μαθητές ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΔΟΣΗ	21
3	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ: Φύλλο για συνεργατική συνομιλία ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ δασκάλων με τους μαθητές ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΔΟΣΗ	27